

ZA BOLJE UPOZNAVANJE SAVREMENE MAKEDONSKЕ KNJIŽEVNOSTI

Zbog malog jezičnog područja savremena makedonska književnost nedovoljno je poznata ne samo široj jugoslovenskoj javnosti, već dobrim delom i onom krugu ljudi za koje se ne može reći da su im ~~značaj~~ rukus. Možda tom,

pridavati neki veći
još čudnovatijih, do
ne iskonstruisenih
m republičkim književ-
maglovitoj prestavi
im nepotkrepljeni
najčešće ilustruju
nju takvih afiniteta
g. Zbilja, zar nije
biljnoj publikaciji,
pljeni najeminentniji
ivota - pojavljuje
ionskoj književnosti,

ljudske pristrasnoati.
esetogodišnjice Republike
ijmladjoj književnosti.
edakcija, taj isti
o makedonskoj
ju objektivnost i
le poznaje radjane
još čudnovat⁴

46-47-
(41.) (31.) (31.)
B8

za preveptca
veznik

ZA BOLJE UPOZNAVANJE SAVREMENE MAKEDONSKE KNJIŽEVNOSTI

Zbog malog jezičnog područja savremena makedonska književnost nedovoljno je poznata ne samo široj jugoslovenskoj javnosti, već dobrom delom i onom krugu ljudi za koje se ne može reći da su im tudi razumevanja i dobar ukus. Možda tom, danas već nenormalnom stanju, ne bi trebalo pridavati neki veći značaj, da nije na pomolu čudnovata pojava još čudnovatijih, do za sljepjnosti i neobjektivnih i proizvoljne iskonstruisanih sudova koji se sve češće pojavljuju u nekim republičkim književnim publikacijama i nedeljnim listovima. U maglovitoj prestavi o ovoj jugoslovenskoj književnosti ti ničim nepotkrepljeni sudovi, namenjeni neobaveštenim čitaocima, najočitije ilustruju onu besplodnu i beznadnu upornost u stvaranju takvih afiniteta koji sa literaturom nemaju ništa zajedničkog. Zbilja, zar nije anahronizam da se, na primer, u jednoj ozbiljnoj publikaciji, kao što je zbornik "Rada", u kome su zastupljeni najeminentniji predstavnici našeg društvenog i kulturnog života - pojavljuje i neki Milan Gurčinov sa paskvilotom o makedonskoj književnosti, čija je prva reč poslednja na skali obične ljudske pristrasnoati. Ali nije to jedini slučaj da se povodom desetogodišnjice Republike donose takve dezinformacije o ovoj našoj najmladjoj književnosti. Zloupotrebljavajući dobromernost nekih redakcija, taj isti Milan Gurčinov u nekoliko navrata, pišući o makedonskoj književnosti, iznosio je takve stvorene u čiju objektivnost i principijelnost mora posumnjati svako ko iole poznaće radjane i razvitak jedne literature. Ipak, možda je još čudnovat se u ovdašnjim povremenim anketama čuju mišlje-

logike. Tako je nedavno jedan istaknuti beogradski književnik u anketi informativnog lista "Reporter" izjavio da zbog jezika nije razumeo smisao stihova jednog makedonskog pesnika, ali da je čitajući ih, doživeo isto što i taj pesnik kada je posetio Zadužbinu Visoki Dečani..

Duga i zamorna bila bi lista nabranjanja svih tih, očigledno isčašenih mišlenja i sudova svakojake vrste i namere. One što je neophodno u ovom trenutku daleko prevazilazi okvire dosadašnje prakse međjurepubličke književničke saradnje, koju su, nažalost pratile i pojave sroдne gorepomenuim. Reč je o dubokom, temeljitom, studioznom suštinskom prilaženju pojedinim jugoslovenskim literaturama, a po svemu sudeći, u prvom redu najmladjoj među njima - makedonskoj. Savremena makedonska književnost u svom skokovitom razvitku ostavila je daleko za sobom dane detinjstva. Sa sve više prava ona zauzima svoje skromno, ali svakim danom sve upadljivije mesto. Nastao je trenutak kada treba da postane predmetom veće pažnje ne samo makedonskih kulturnih i umetničkih krugova. To je danas potreba koja nadrasta okvire jedne republike. Jezik ne sme biti nesvladljiva prepreka. Svakako, direktnim dodirom sa originalima, i pored nesumnjivih teškoća u početku, dobila bi se potpunija preštava o makedonskoj književnosti, a time veća mogućnost za pravilniju ocenu njenih stvarnih kvaliteta.

Slučaj je htio da u ovom napisu kojim ima za cilj da obavesti čitače "Vjesnika u sredu", o prilikama i dostignućima makedonske književnosti, bude reč o mladim stvaraocima

Njihova dela pojavila su se poslednjih dana u knjižarskim vitrinama. Oni su momentalno u centru naših književnih diskusija.

Sama činjenica da je za nekoliko meseci otštampano desetak knjiga mlađih pisaca dovoljno ubedljivo govori o život i intenzivnom bujanju i previranju u makedonskom književnom životu.

I najpovršnjem pogledu ne može se oteti utisak da je i poezija mlađih dominantna oznaka ovdašnjih književnih zbivanja. Poetske preokupacije daleko više privlače njihovu usplahirenu maštu nego veća ili manja pozna ostvarenja. Pa ipak, pretežni deo ove poezije vrti se u krugu opštih raspoloženja, nedonošenih i nedozivljenih motiva i jednolikosti pesničkog izraza. Prisustvo tudjeg pesničkog izraza i tudjeg stvaralačkog postupka oseća se u tolikoj meri da često dovodi u pitanje originalnost mnogih mlađih pisaca koji prave prve korake u literaturi ili su od ranije poznati našoj javnosti. To je, reklo bi se, poezija bez individualnosti.

Nema sumnje da su se iz mnoštva imena izdvajali oni koje je unutrašnji pesnički impuls gurao na put postepene afirmacije sopstvenog pesničkog doživljavanja sveta. Treba svakako spomenuti darovite pesnike Mihu Atanasovskog /"Očite i izmaglinite"/, Iljami Emina /"Životot pee i plače/, Radivoja Pešića /"Ne plači Magdalena"/ i Anteta Popovskog /"Odblesoci"/. Svi su oni ko više ko manje, i pokraj vidljivog napora da se oslobođe tudjeg pesničkog nanosa /čije prisustvo nije izostalo u navedenim zbirkama/ uspeli u nekim svojim pesmama da utisnu dublji trag svoje pesničke ličnosti.

Oporost i teža podatljivost prozne materije, kao i mnogobrojna formalistička shvatanja savremene proze, uslovila su da je proza mlađih ostala pod nivoom poezije njihovih kolega. Za mnoge mlađe prozne pisce bitno pitanje prozognog stvaralaštva sastojalo se u traganju za formalnim sredstvima (gde se išlo tako daleko da su se i ortografska rešenja uzimala kao obrazac prave savremene literature/ na štetu životne uverljivosti i umetničke nosivosti dela.

Sličnim neotpornostima opterećena je i prva knjiga Dimitra Soleva "Okopneti snegovi". Pisana u relativno dužem vremenском razdoblju, proza Dimitra Soleva nosi u sebi sve moguće oscilacije jedne nestabilne, krhke, nesigurne, - blede i beskrvne literature. Pisana u nameri da bude umetnički dokumenat jednog detinjstva i jednog podneblja sa specifičnim mediteranskim obeležjem, ona je promašila taj cilj jer nije uspeла да pronadje vrele u sopstvenpj biti već u tudjim uzorima. Stilski heterogena ova proza inspirisana je lektirom a ne stvarnim doživljajem njenog autora. Lektirom od Balzaka do Hemingveja i F. P. Oknera.

Aco Šopov